

ИЗВЈЕШТАЈ

за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада¹

1. ПОДАЦИ О КОМИСИЈИ													
Орган који је именовао комисију: Наставно-научно вијеће Филолошког факултета													
Датум именовања комисије: 14. 10. 2026. године													
Број одлуке: 09/3.2125-7/26													
Чланови комисије:													
1.	<table><tr><td>Шмуља, Саша</td><td>редовни професор</td></tr><tr><td>Презиме и име</td><td>Звање</td></tr><tr><td colspan="2">Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности</td></tr><tr><td colspan="2">Научно поље и ужа научна/умјетничка област</td></tr><tr><td>Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци</td><td>Ментор, предсједник</td></tr><tr><td>Установа у којој је запослен/а</td><td>Функција у комисији</td></tr></table>	Шмуља, Саша	редовни професор	Презиме и име	Звање	Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности		Научно поље и ужа научна/умјетничка област		Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци	Ментор, предсједник	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији
Шмуља, Саша	редовни професор												
Презиме и име	Звање												
Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности													
Научно поље и ужа научна/умјетничка област													
Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци	Ментор, предсједник												
Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији												
2.	<table><tr><td>Милосављевић Милић, Снежана</td><td>редовни професор</td></tr><tr><td>Презиме и име</td><td>Звање</td></tr><tr><td colspan="2">Српска и компаративна књижевност</td></tr><tr><td colspan="2">Научно поље и ужа научна/умјетничка област</td></tr><tr><td>Филозофски факултет Универзитета у Нишу</td><td>Члан</td></tr><tr><td>Установа у којој је запослен/а</td><td>Функција у комисији</td></tr></table>	Милосављевић Милић, Снежана	редовни професор	Презиме и име	Звање	Српска и компаративна књижевност		Научно поље и ужа научна/умјетничка област		Филозофски факултет Универзитета у Нишу	Члан	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији
Милосављевић Милић, Снежана	редовни професор												
Презиме и име	Звање												
Српска и компаративна књижевност													
Научно поље и ужа научна/умјетничка област													
Филозофски факултет Универзитета у Нишу	Члан												
Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији												
3.	<table><tr><td>Мацура, Сања</td><td>редовни професор</td></tr><tr><td>Презиме и име</td><td>Звање</td></tr><tr><td colspan="2">Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности</td></tr><tr><td colspan="2">Научно поље и ужа научна/умјетничка област</td></tr><tr><td>Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци</td><td>Члан</td></tr><tr><td>Установа у којој је запослен/а</td><td>Функција у комисији</td></tr></table>	Мацура, Сања	редовни професор	Презиме и име	Звање	Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности		Научно поље и ужа научна/умјетничка област		Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци	Члан	Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији
Мацура, Сања	редовни професор												
Презиме и име	Звање												
Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности													
Научно поље и ужа научна/умјетничка област													
Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци	Члан												
Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији												
4.	<table><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Презиме и име</td><td>Звање</td></tr><tr><td colspan="2">Научно поље и ужа научна/умјетничка област</td></tr><tr><td></td><td></td></tr><tr><td>Установа у којој је запослен/а</td><td>Функција у комисији</td></tr></table>			Презиме и име	Звање	Научно поље и ужа научна/умјетничка област				Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији		
Презиме и име	Звање												
Научно поље и ужа научна/умјетничка област													
Установа у којој је запослен/а	Функција у комисији												

¹ У даљем тексту „дисертација / умјетнички рад”.

5.	Презиме и име	Звање
Научно поље и ужа научна/умјетничка област		
Установа у којој је запослен/а		Функција у комисији

2. ПОДАЦИ О СТУДЕНТУ					
Име, име једног родитеља, презиме: Валентина, Радомир, Милекић					
Датум рођења: 07.07.1983.					
Мјесто и држава рођења: Бања Лука, Југославија					
2.1. Студије првог циклуса или основне студије или интегрисане студије					
Година уписа:	2003	Година завршетка:	2008	Просјечна оцјена током студија:	9.7
Универзитет: Универзитет у Бањој Луци					
Факултет/Академија: Филолошки факултет					
Студијски програм: Одсјек за српски језик и књижевност					
Стечено звање: професор српског језика и књижевности					
2.2. Студије другог циклуса или мастер студије					
Година уписа:	2009	Година завршетка:	2014	Просјечна оцјена током студија:	10
Универзитет: Универзитет у Бањој Луци					
Факултет/Академија: Филолошки факултет					
Студијски програм: Српски језик и књижевност, смјер Наука о књижевности					
Назив завршног рада другог циклуса или мастер тезе, датум одбране:					
Слика другог у романима Бранка Ћопића, 26. 5. 2014. године					
Ужа научна/умјетничка област завршног рада другог циклуса или мастер тезе:					
Српска књижевност и култура с компаратистиком и теоријом књижевности					
Стечено звање: Магистар књижевних наука					
2.3. Студије трећег циклуса					
Година уписа:	2021	Број ECTS бодова остварених до сада:	180	Просјечна оцјена током студија:	10
Факултет/Академија: Филолошки факултет Универзитета у Бањој Луци					
Студијски програм: Наука о књижевности					

2.4. Приказ научних и стручних односно умјетничких радова студента²

Навести појединачне радове, са навођењем DOI бројева, односно концерте / снимљена дјела. Додати потребан број редова. Користити исти стил за навођење свих референци у 2.4.

Р. б.	Основни подаци о научном раду	Цитатна база
1.	Милекић Ковачић, Валентина (2026), „Поетика памћења у лирским и медитативним прозама Петра Кочића“, <i>Филолог</i> , Бањалука, XVII, 33, 380–403. https://doi.org/10.21618/fil2633380m	ERIH PLUS
2.	Милекић Ковачић, Валентина (2025), „Литерарна перцепција свог и другог у књижевноумјетничком дјелу Петра Кочића“, <i>Филолог</i> , Бањалука, XVI, 31, 362–378. https://doi.org/10.21618/fil2531462m	ERIH PLUS
3.	Милекић Ковачић, Валентина (2024), „Поетичка функција здравице у књижевноумјетничком дјелу Петра Кочића“, <i>Филолог</i> , Бањалука, XV, 30, 342–362. https://doi.org/10.21618/fil2430342m	ERIH PLUS
Припадност рада ужој научној/умјетничкој области којој припада предмет истраживања докторске дисертације		☒ ДА ☐ НЕ

3. УВОДНИ ДИО ОЦЕНЕ ДИСЕРТАЦИЈЕ / УМЈЕТНИЧКОГ РАДА

1. Наслов дисертације: Колективно памћење у књижевном дјелу Петра Кочића.

2. Научно поље и ужа научна област: Српска књижевност и култура са компаратистиком и теоријом књижевности

3. и 4. Сенат универзитета у Бањој Луци на сједници одржаној 17.9.2026. прихватио је извјештај комисије за оцјену

5. С А Д Р Ж А Ј

Т	1.1.	Петар Кочић између традиције и модерности	Error! Bookmark not defined.
О	1.2.	Кочићево дјело у досадашњој књижевној критици	Error! Bookmark not defined.
С	1.3.	Кочићева заокупљеност памћењем: књижевни, етнографски и јавни рад	Error! Bookmark not defined.
\	1.4.	Предмет и проблем истраживања: колективно памћење у Кочићевој поетици	Error! Bookmark not defined.
о	1.5.	Циљеви, хипотезе и научни допринос истраживања ...	Error! Bookmark not defined.
"			
1	2.1.	Памћење и сјећање: термилошка и појмовна разграничења	Error! Bookmark not defined.
Н	2.1.1.	Памћење и сјећање као аспекти меморијског процеса	Error! Bookmark not defined.
Ћ			
З			
Р			
"			

² У складу са чланом 34 [Правила студирања на трећем циклусу студија, септембра 2022. године.](#)

- 2.1.2. Колективно памћење: појам и оперативно одређење **Error! Bookmark not defined.**
- 2.1.3. Терминолошка конвенција усвојена у дисертацији **Error! Bookmark not defined.**
- 2.2. Студије сјећања: настанак, развој и интердисциплинарни карактер **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.1. Теоријска предисторија и настанак истраживачког поља **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.2. „Memory boom“ и институционална консолидација **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.3. Интердисциплинарност и методолошки изазови **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.2.4. Књижевне студије сјећања и домаћи научни контекст **Error! Bookmark not defined.**
- 2.3. Од друштвених оквира до културног памћења: Морис Албваш и Јан и Алаида Асман **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.1. Морис Албваш и друштвени оквири памћења..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.2. Комуникативно и културно памћење **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.3.3. Фигуре сјећања и конективне структуре **Error! Bookmark not defined.**
- 2.4. Памћење као реконструкција: селекција и заборав..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.4.1. Реконструктивност и селективност памћења **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.4.2. Памћење и заборав **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.4.3. Колективно памћење и историја..... **Error! Bookmark not defined.**
- 2.5. Колективно памћење и идентитет: простор, тијело и извођење **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.5.1. Памћење и обликовање колективног идентитета. **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.5.2. Просторни оквири и меморијска сидришта..... **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.5.3. Памћење као извођење **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.5.4. Утјеловљено памћење **Error! Bookmark not defined.**
- 2.6. Књижевност и колективно памћење **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.6.1. Памћење у књижевности: репрезентација и поетички механизми **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.6.2. Памћење књижевности: интертекстуалност, жанр и традиција **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.6.3. Књижевност као медиј производње и циркулације колективног памћења **Error! Bookmark not defined.**
- 2.7. Поетика сјећања као инфраструктура колективног памћења: методолошки модел истраживања **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.7.1. Основни механизми поетике сјећања **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.7.2. Од колективног памћења ка менталитету и књижевној традицији **Error! Bookmark not defined.**
 - 2.7.3. Аналитички поступак..... **Error! Bookmark not defined.**
- 3. ЛИРСКЕ ПЈЕСМЕ: ПОЕТИКА СЈЕЋАЊА ОД ИНТИМНОГ РЕГИСТРА КА КОЛЕКТИВНИМ МЕМОРИЈСКИМ ОБЈЕКТИМА
- 3.1. Мјесто ране лирике у Кочићевом опусу и циљ анализе **Error! Bookmark not defined.**
- 3.2. Поетика сјећања као аналитички оквир **Error! Bookmark not defined.**
- 3.3. Бинарна поетика као матрица сјећања..... **Error! Bookmark not defined.**
- 3.4. „Пјесма памтиља“: метапоетичка и мнемоничка улога пјесме **Error! Bookmark not defined.**

- 3.5. Успостављање поетике сјећања у Кочићевој раној лирици**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.1. „Поноћни звуци“: инвокација пјесме и вертикала „онда–сада“**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.2. „Пролетни звуци“: први јасни прелаз од интимног ка колективном**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.3. Двије љубавне пјесме: ријечи о љубави као облик трајања**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.4. „Пошљедња суза“: „гробље нада“ – семантика мртвила**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.5. „Поточић“: алегорија тока памћења и „лед“ као блокада пјесме**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.6. „Бар тад хоће л’...“: пјесма као обред против пролазности**Error! Bookmark not defined.**
 - 3.5.7. „У одбљеску бл’једих зв’језда“: прошлост као активна присутност и „хумке давних снова“ **E**
- 3.6. Закључна разматрања: од индивидуалног ка колективном**Error! Bookmark not defined.**
4. ЛИРСКЕ И МЕДИТАТИВНЕ ПРОЗЕ: ОД АФЕКТИВНОГ СЈЕЋАЊА ДО КОЛЕКТИВНИХ МЕМОРИЈСКИХ ОБРАЗА**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.1. Мјесто лирских и медитативних проза у Кочићевом опусу и аналитички приступ**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.2. Чулни покретачи сјећања: свјетлост и магла **Error! Bookmark not defined.**
 - 4.2.1. Свјетлост као покретач афективног повратка **Error! Bookmark not defined.**
 - 4.2.2. Магла као фигура замућења, нестабилног памћења и заборав**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.3. Усиђено и утјеловљено памћење: мјеста, природа, људи и норме**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.3.1. Простор као мнемоничко сидриште прошлости: топос Јајца**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.3.2. Природа као меморијски и карактеролошки код.. **Error! Bookmark not defined.**
 - 4.3.3. Људи и норме као носиоци утјеловљеног памћења: „Јајце“ и „Кроз маглу“**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.4. Социјално памћење и морална деградација: „Тежак“ и „Кмети“**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.4.1. „Тежак“: памћење као етичка мјера садашњости . **Error! Bookmark not defined.**
 - 4.4.2. „Кмети“: губитак завичаја и распадање конективних структура**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.5. Пјесма, молитва и тужбалица као мнемонички медији и перформативне форме памћења**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.5.1. Народна лирска пјесма између личног сјећања и заједничког искуства**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.5.2. Молитва и тужбалица као перформативне форме призивања памћења**Error! Bookmark not defined.**
 - 4.6. Од интимног сјећања ка колективном гласу **Error! Bookmark not defined.**
5. ОД ДИЈАЛОГА ДО КОЛЕКТИВНОГ ПЕРФОРМАНСА: ДРАМСКИ ОБЛИЦИ ПАМЋЕЊА**Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1. „Јазавац пред судом“ као драма колективног памћења**Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.1. Суд као меморијална позорница: алегорија јазавца и „палиграпски“ поредак**Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.2. „Прави ред“ и нормативно памћење **Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.3. Прошлост као мјера садашњости: турски и аустријски поредак**Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.4. Давид Штрбац као носилац колективног искуства **Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.5. Замукла и призвана пјесма: памћење као перформанс и критеријум живота**Error! Bookmark not defined.**
 - 5.1.6. Језик као медиј колективног памћења..... **Error! Bookmark not defined.**

- 5.2. „Суданија“ као колективни перформанс памћења..... **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.1. Од Давидове судске представе до затвореничке суданије**Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.2. Перформативно памћење као вјежба преживљавања**Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.3. Црна кућа као меморијална позорница **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.4. Утјеловљено памћење: страх и „ледена званичност“**Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.5. „Палиграп“ и жива „бешједа“: два режима памћења**Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.6. Идентитетске ознаке и политика именовања..... **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.7. Косово као фиксна тачка културног памћења..... **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.8. „Палиграп“ и адет: прошлост као мјера правде **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.9. Колективно памћење у ауто и хетероимажима..... **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.10. Алегорија јазавца и епска компензација **Error! Bookmark not defined.**
- 5.2.11. Апсеничка пјесма као перформативно памћење**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3. Колективно памћење и менталитетски обрасци у једночинки „Низ друм“**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.1. Шумадија као „други терен“ Кочићеве поетике памћења**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.2. Друм и механа као позорница усменог памћења . **Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.3. „Слика Србије“: старина као мјера деградиране садашњости**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.4. Писмо, писменост и „учевни људи“: амбивалентност знања**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.5. Кмет као посредник ниже власти..... **Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.6. Еглен, хумор и анегдота као перформативно памћење**Error! Bookmark not defined.**
- 5.3.7. Од „лањског учитеља“ до Ђуре Јакшића: два лика учевности**Error! Bookmark not defined.**
6. ПРИПОВИЈЕДАЊЕ КАО ОБЛИК КОЛЕКТИВНОГ ПАМЋЕЊА.. **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1. „Змијање“ као текст колективног памћења: документ, предање и поетика идентитета **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.1. „Змијање“ између документарног истраживања и умјетничког приповиједања **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.2. Казивач као носилац памћења: наративна поставка и перформативност казивања **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.3. Значај народног предања за менталитет Кочићевих Змијањаца: „истина“ која није фактографија
- 6.1.4. Усмено-поетски облици као инвентар културног памћења**Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.5. Косово као „фиксна тачка“: нормативна вертикала и локална легитимација**Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.6. Земља као жртвени медиј колективног памћења. **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.7. Анахрони епски код и „ново вријеме“: хумор као сигнал прелома**Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.8. Ревидирање историје и „рад памћења“: селекција, морално преуређење, искупљење **Error! Bookmark not defined.**
- 6.1.9. Менталитет као меморијски исход: лукавство, маскара, „врлетност“, част и образ **Error! Bookmark not defined.**
- 6.2. Колективно памћење у Кочићевим приповијеткама ... **Error! Bookmark not defined.**
- 6.2.1. Менталитет као исход колективног памћења: наслијеђене вриједности и облици понашања **Error! Bookmark not defined.**

6.2.2.	Амбивалентно самоимагинирање заједнице: између славне прошлости и осјећаја пропадања	
6.2.3.	Земља, наслеђе и правда: запамћени поредак пред новим законима	Error! Bookmark not defined.
6.2.4.	Пјесма као медиј колективног памћења: наслеђе, осјећање и преношење	Error! Bookmark not defined.
6.2.5.	Гласови заједнице и књижевно посредовање колективног памћења	Error! Bookmark not defined.
6.2.6.	„Јаблан“: преображај епског мегдана и симболичка побједа заједнице	Error! Bookmark not defined.
6.2.7.	Колективно памћење у појединачним судбинама: закључна разматрања	Error! Bookmark not defined.
6.3.	Колективно памћење у циклусу приповједака о Симеуну Ђаку	Error! Bookmark not defined.
6.3.1.	Циклусна организација и оквирна ситуација казивања	Error! Bookmark not defined.
6.3.2.	Казивачи и слушаоци као носиоци памћења	Error! Bookmark not defined.
6.3.3.	Еглен, хумор и ракија као меморијске праксе	Error! Bookmark not defined.
6.3.4.	Епско наслеђе у новом времену: између пародије, преображаја и обнове	Error! Bookmark not defined.
6.3.5.	Симеунова прича и поетика сјећања: закључак	Error! Bookmark not defined.
Н	Литература	Error! Bookmark not defined.
У	Биографија аутора	Error! Bookmark not defined.
Р		
Е		
Р		
Л	Дисертација садржи 398 страна куцаног текста, укључујући и три прилога. Састоји се од 7 цјелина: 1. УВОД, 2. ТЕОРИЈА КОЛЕКТИВНИХ МЕМОРИЈСКИХ ОБРАЗАЦА, 5. ОД ДИАЛОГА ДО КОЛЕКТИВНОГ ПЕРФОРМАНСА: ДРАМСКИ ОБЛИЦИ ПРАКСЕ	
1.	Наслов дисертације / умјетничког рада.	
2.	Научно поље и ужа научна/умјетничка област.	
3.	Датум прихватања теме дисертације / умјетничког рада и бројеви одлука одговарајућих органа чланица и Универзитета.	
4.	Датум прихватања извјештаја комисије за оцјену подобности студента, теме и ментора за израду дисертације / умјетничког рада.	
5.	Садржај дисертације / умјетничког рада уз навођење броја страна.	
6.	Истаћи основне податке о дисертацији / умјетничком раду: обавезно укључујући обим, број и називе поглавља, број табела и слика.	

4. УВОД И ПРЕГЛЕД ЛИТЕРАТУРЕ

1. Разлози предузимања истраживања, проблем, предмет, циљеви и хипотезе

Уводна цјелина дисертације јасно образлаже научну оправданост истраживања колективног памћења у Кочићевом књижевном дјелу. Полазиште представља увид да су усмена традиција, епика, завичај, менталитет, национални идентитет, историјско искуство, језик, пјесма и приповиједање, иако препознати као значајни аспекти његовог стваралаштва, у досадашњој кочићологији углавном разматрани засебно. Истраживање је предузето са намјером да се ове појаве повежу у цјеловитије тумачење посредством концепата студија сјећања. Оправданост избора предмета додатно је образложена Кочићевом трајном

закупљеношћу прошлошћу и преношењем наслијеђеног искуства. Тежиште је, међутим, досљедно постављено на начине на које та закупљеност постаје књижевна чињеница.

Предмет дисертације је колективно памћење у Кочићевом опусу, сагледано у његовим поетичким, идентитетским и вриједносним функцијама. Истраживачки проблем обухвата поступке којима писац литераризује садржаје памћења и сам процес призивања, селекције, преношења, извођења и преобликовања прошлости. Испитује се како се памћење формално организује, ко га посредује, посредством којих медија и жанрова опстаје и како учествује у разумијевању и вредновању садашњости. Усредсређеност на колективну димензију произлази из природе Кочићевог литерарног свијета, у којем се и интимно присјећање често отвара према заједничком историјском искуству и наслијеђеним представама о слободи, правди, части, страдању и припадности.

Основни циљ истраживања јесте утврђивање мјеста и функција колективног памћења у Кочићевој поетици. Посебни циљеви обухватају испитивање различитих облика памћења и њихових односа, посредничке улоге гласова, жанрова, симбола и простора, повезаности памћења са менталитетом и идентитетом, те односа наслијеђеног културног репертоара и његове индивидуалне умјетничке трансформације.

Полазна хипотеза претпоставља да колективно памћење представља важну поетичку, идентитетску и вриједносну категорију Кочићевог стваралаштва. Посебне хипотезе односе се на постојаност књижевног обликовања памћења, селективно и афективно призивање прошлости као мјере садашњости, стваралачко преобликовање традиције и повезивање индивидуалног искуства са историјском судбином колектива. Уводом су тако успостављени јасни односи између предмета, истраживачких питања, циљева и хипотеза.

2. Резултати претходних истраживања

На основу прегледа досадашње кочићологије кандидаткиња показује да је Кочићево дјело било предмет обимног и разноврсног проучавања. Разматрани су његова поетика, језик и стил, лиризам, хумор и сатира, однос према реализму и модерни, фолклору и усменој традицији, као и национални, социјални и политички аспекти стваралаштва. Посебно је истакнут утицај ране критике на успостављање трајне представе о Кочићу као писцу националног и социјалног бунта, снажном сатиричару и тумачу народног живота.

У дисертацији је указано на значај, али и ограничења биографских, позитивистичких и књижевноисторијских тумачења. Она су омогућила неопходно контекстуализовање опуса,

али су повремено остављала у сјенци поступке којима је завичајна и фолклорна грађа преобликована у особен књижевни систем. Новија истраживања продубила су разумијевање унутрашње организације текста, жанровске сложености, лиризације, симболизације и умјетничког преображаја наслеђа.

Кандидаткиња показује да претходни резултати пружају значајна полазишта за изабрану тему, али да у доступној и размотреној литератури ови увиди нису обједињени у цјеловито монографско тумачење Кочићевог опуса засновано на концептуалном апарату студија сјећања. Истраживачка новина зато је одређена као повезивање и проширивање постојећих сазнања из другачије теоријске перспективе.

Међународни контекст обухвата темељна истраживања Мориса Албаша, Јана и Алаиде Асман, Пјера Норе и Пола Конертоне, као и књижевно усмјерене разраде Астрид Ерл, Ансгара Нининга, Ренате Лахман, Биргит Нојман, Херберта Грејбса и Ен Ригни. Њихови увиди омогућили су разматрање друштвених оквира, реконструктивности, медијалности и перформативности памћења, те улоге књижевности у његовом представљању и стварању. У домаћем контексту издвојени су релевантни радови о студијама сјећања као књижевнонаучној парадигми и преводилачки подухвати који су допринијели доступности ове литературе. Тако је истраживање постављено у однос према развијеном међународном пољу и његовој још увијек ограниченој систематској примјени у домаћој науци о књижевности.

3. Допринос тезе разматрању предмета истраживања

Допринос дисертације огледа се у повезивању претходно уочених аспеката Кочићевог стваралаштва око питања њиховог књижевног обликовања и меморијских функција. Колективно памћење размотрено је као чинилац временске и композиционе организације, приповједачког посредовања, изградње ликова и простора, те преображаја усменопоетских образаца.

Посебно је значајно разграничење памћења као тематског садржаја од литераризовања процеса којима прошлост постаје присутна и дјелотворна. Такво усмјерење омогућило је да се испитају и експлицитни чинови присјећања и посредно присуство наслијеђених образаца у говору, понашању, моралним изборима и менталитету ликова. Тиме је проширен домет истраживања колективног памћења и успостављена веза међу жанровски различитим дијеловима опуса.

4. Научни и практични допринос дисертације

Теоријско-методолошки допринос представља разрада поетике сјећања као флексибилног интерпретативног модела за испитивање односа књижевних поступака и функција колективног памћења.

Практична вриједност резултата препознаје се у њиховој примјенљивости у универзитетској настави, као и у даљим проучавањима Кочићевог стваралаштва. Истраживање пружа полазиште и за сродна читања других домаћих писаца чији су опуси укоријењени у усменој традицији, завичајном предању и националном историјском искуству. На тај начин дисертација доприноси развоју кочићологије и даљој афирмацији књижевних студија сјећања у домаћој научној средини.

1. Укратко описати разлоге због којих су истраживања предузета и представити проблем, предмет, циљеве и хипотезе³.
2. На основу прегледа литературе, сажето приказати резултате претходних истраживања у вези проблема који је истраживан (водити рачуна о томе да обухвата најновија и најзначајнија сазнања из те области код нас и у свијету).
3. Навести допринос тезе у рјешавању изучаваног предмета истраживања.
4. Навести очекивани научни и практични односно умјетнички допринос дисертације.

5. МАТЕРИЈАЛ И МЕТОДОЛОГИЈА РАДА

1. Карактеристике и критеријуми избора грађе

Основну грађу чине Кочићеве лирске пјесме, лирске и медитативне прозе, драмски обликовани текстови „Јазавац пред судом“, „Суданија“ и „Низ друм“, приповједно-етнографска проза „Змијање“, приповијетке и циклус о Симеуну Ђаку. Пишчеви етнографски, публицистички и епистоларни текстови кориштени су као допунска грађа за разумијевање његовог односа према прошлости, језику и културном наслеђу.

Избор грађе заснован је на жанровској разноврсности, присуству различитих облика памћења и могућности праћења односа индивидуалног и колективног искуства. Укључивање ране лирике, лирских и медитативних проза и једночинке „Низ друм“, уз најпознатија остварења, омогућило је да се на широком и разноликом корпусу покажу континуитет, варијације и жанровски преображаји испитиваних поступака.

2. Примијењени метод истраживања

³ Хипотезе приказати само за научни докторат.

Истраживање је засновано на херменеутичко-постолошком приступу, уз селективну примјену концепата студија сјећања. Анализа полази од књижевног текста, његове структуре, језика, жанровских особина и симболичких односа. Теоријски појмови користе се за прецизније именовање и тумачење уочених поступака.

Избор теоријско-методолошког оквира додатно је оправдан изразитом актуелношћу студија сјећања у међународној хуманистици и науци о књижевности, уз њихову још увијек недовољну заступљеност у домаћим књижевним истраживањима. Ограничена доступност релевантне литературе на српском језику и малобројност систематских примјена овог приступа на опусе домаћих писаца образлажу потребу за подробнијим представљањем и критичким одабиром концепата, чија се аналитичка продуктивност испитује на Кочићевом дјелу.

Албвашев појам друштвених оквира памћења пружа основу за испитивање начина на које се индивидуално присјећање обликује унутар породице, завичајне и националне заједнице. Разликовање комуникативног и културног памћења код Јана и Алаиде Асман омогућава праћење односа непосредног искуства, усменог преношења и трајнијих, културно обликованих представа прошлости. Појмови фигура сјећања и конективних структура повезани су са питањима припадности, историјског континуитета и наслијеђених вриједносних мјерила.

Реконструктивност и селективност памћења представљају основу за разумијевање начина на који се прошлост призива и преобликује из потреба садашњости. Просторни, тјелесни и перформативни аспекти, размотрени уз увиде Пјера Норе и Пола Конертоне, омогућавају испитивање мјеста, пејзажа, геста, навике, гласа и заједничког извођења као носилаца памћења. При томе је очувана разлика између друштвеног феномена памћења и његовог књижевног обликовања. За непосредно повезивање студија сјећања са књижевном анализом значајни су увиди Астрид Ерл и Ансгара Нининга, Ренате Лахман, Биргит Нојман, Херберта Грејбса и Ен Ригни. На том основу истраживање обухвата три повезане равни: памћење у књижевности, односно представљање садржаја и процеса памћења; памћење књижевности, које се испољава у интертекстуалним односима, жанровским обрасцима и преображају традиције; те књижевност као медиј културног памћења, способан да наслијеђене представе преноси, преиспитује и стваралачки обнавља.

Као обједињујући интерпретативни модел разрађена је поетика сјећања, којом се означава повезан скуп тематских, наративних, жанровских, језичко-стилских и симболичких поступака посредством којих прошлост постаје присутна и дјелотворна у тексту. Њена

методолошка функција огледа се у повезивању књижевних поступака са идентитетским, афективним, етичким и нормативним функцијама колективног памћења. Аналитичка пажња усмјерена је на временску вертикалу „онда–сада“, однос памћења и заборав, приповједачко посредовање, мнемоничке медије, чулне покретаче присјећања, просторна и тјелесна упоришта, те прелазе од интимног ка колективном искуству.

Операционализација модела остварена је испитивањем садржаја прошлости који се активира, садашње позиције из које се призива, његових посредника, значења и начина књижевног преобликовања. Аналитичка питања прилагођавана су особеностима појединачних текстова, што је омогућило досљедност истраживања уз очување жанровске и поетичке разноврсности корпуса.

2.1. Адекватност, прецизност и савременост метода

Примијењени приступ одговара предмету и циљевима дисертације. Његова адекватност произлази из способности да повеже анализу књижевне форме са друштвеним, културним и идентитетским функцијама памћења. Интердисциплинарност је оправдана природом предмета, док херменеутичко-постолошко усмјерење обезбјеђује усредсређеност на специфичности књижевног текста.

Прецизности истраживања доприносе разграничење памћења и сјећања, разликовање индивидуалног, комуникативног и културног памћења, те јасно одређена аналитичка питања. Тумачења су провјеравана на конкретним примјерима и довођена у однос са књижевноисторијским контекстом и резултатима претходних проучавања.

Комисија оцјењује као методолошки оправдану селективну и флексибилну употребу теоријских концепата, чији избор произлази из особености грађе и истраживачких питања. Савременост приступа огледа се нарочито у повезивању репрезентацијских, медијалних, просторних и перформативних аспеката памћења и њиховом испитивању унутар јединственог аналитичког оквира.

2.2. Није било промјене првобитног плана писања.

2.3. Довољност обима истраживања

Обим и разноврсност обрађене грађе довољни су за доношење образложених закључака о постављеном предмету. Упоредно сагледавање различитих жанровских цјелина омогућило

је провјеру налаза изван појединачног текста и уочавање постојаних, али и промјенљивих механизма памћења.

Комисија оцјењује да за остваривање постављених циљева није неопходно проширивање корпуса нити увођење додатних метода. Посебно емпиријско проучавање рецепције могло би представљати наредну фазу испитивања културног дјеловања Кочићевих ликова и текстова, али превазилази непосредни предмет и методолошки обухват ове дисертације.

2.4. Није кориштена статистичка обрада података.

1. Описати и дати основне карактеристике материјала који је обрађиван, критеријуме који су узети у обзир за избор материјала.
2. Дати кратак увид у примијењени метод истраживања, при чему је важно оцијенити сљедеће:
 - 2.1. Да ли су примијењене методе истраживања адекватне, довољно тачне и савремене, имајући у виду достигнућа на том пољу у свјетском оквиру;
 - 2.2. Образложити евентуалне измјене првобитног плана истраживања;
 - 2.3. Да ли је обим истраживања довољан за доношење поузданих закључака или је потребно проширити постојеће или увести нове методе;
 - 2.4. Да ли је статистичка обрада података адекватна, ако је коришћена при обради резултата.

6. РЕЗУЛТАТИ И НАУЧНИ/УМЈЕТНИЧКИ ДОПРИНОС ИСТРАЖИВАЊА

1. Најзначајнији резултати

Дисертација показује да колективно памћење представља важну поетичку, идентитетску и вриједносну категорију Кочићевог стваралаштва. Утврђено је да писац литераризује садржаје памћења и процесе њиховог призивања, преношења, извођења и преобликовања. Памћење учествује у временској и композиционој организацији текста, изградњи ликова, обликовању простора и избору приповједачких, жанровских и језичко-стилских поступака.

У раној лирици и лирским и медитативним прозама освијетљени су прелази од интимног присјећања ка заједничком историјском искуству. Показано је како временска опозиција „онда–сада“, чулни подстицаји, природа и простор активирају прошлост, док пјесма добија улогу њеног призивања и очувања. Памћена прошлост притом постаје афективна и вриједносна мјера садашњости.

У драмски обликованим текстовима суд и затвор протумачени су као позорнице сукоба колективно памћене части, правде и „правог реда“ са дехуманизованом административном логиком аустроугарске управе. Давидов говор сагледан је као индивидуално обликован израз искуства шире заједнице, а лукавство, претварање и пародија службеног језика као поступци разобличавања власти. У „Суданији“ издвојен је перформативни облик памћења:

преузимањем улога и понављањем судског поступка затвореници искуство репресије претварају у заједничко знање о механизмима власти и могућностима одбране. Анализа једночинке „Низ друм“ проширила је испитивање менталитетских и меморијских образаца изван змијањског простора.

Анализе „Змијања“ и приповједака показале су како предања, генеалогije, топоними, земља и породично наслеђе учествују у обликовању припадности и историјског континуитета. Бескомпромисност, поноситост, пркос и непристајање на недостојан живот протумачени су у вези са колективним памћењем славне прошлости и наслијеђеним моралним обрасцима. Истовремено је показано да исти поредак може ограничавати појединца и постати извор осуде и унутрашњег сукоба. Колективно памћење омогућава и критичко самосагледавање заједнице, нарочито у приказима сервилности и одрођавања домаћих представника власти.

У циклусу о Симеуну Ђаку освијетљено је заједничко стварање приче посредством казивачевог наступа, реакција слушалаца и приповједачког посредовања. Постепено напуштање скепсе и добровољно прихватање симболичке истине казивања показују како прича обнавља представе о части, слободи и отпору. Иронијски и пародијски преображај епског наслеђа сагледан је као поступак његовог преиспитивања и обнављања културне дјелотворности у промијењеним историјским околностима.

Резултати рада потврђују полазне хипотезе о постојаности књижевног обликовања памћења, активном односу према традицији и повезаности индивидуалног искуства са колективним хоризонтом. Колективно памћење притом се открива као динамичан и вишегласан процес, чије функције зависе од различитих судбина, сукоба и начина преношења.

2. Начин приказивања и тумачења резултата и критички однос

Резултати су изложени систематично, унутар жанровских и тематско-проблемских цјелина, а потом повезани у закључним разматрањима. Тумачења су логично развијена и поткријељена анализом конкретних књижевних поступака и релевантним текстуалним примјерима.

Кандидаткиња налазе доводи у везу са претходним кочићолошким истраживањима, нарочито са увидима о усменој традицији, епском наслеђу, менталитету, хумору и пародији, те их проширује испитивањем њихових меморијских функција. Јасно је разграничен ослонац на постојећу литературу од сопствене аналитичке систематизације и интерпретативних закључака.

Критички однос кандидаткиње испољава се у провјеравању теоријских поставки на конкретној грађи и уважавању противрјечних значења књижевног текста. Посебно је значајно разликовање симболичке истине казивања од фактографске вјеродостојности, као и праћење иронијских и пародијских преосмишљавања традиције. Таквим приступом избјегнути су механичка примјена теорије и једнозначна идеализација Кочићевог литерарног свијета.

3. Нова сазнања, допринос и правци даљих истраживања

Аналитички допринос дисертације огледа се у повезивању налаза у цјеловитије тумачење Кочићевог опуса. У јединственом оквиру размотрени су интимно присјећање, завичајно наслеђе, менталитет, моралне норме и јавни говор отпора. Укључивање мање проучаваних дијелова опуса проширило је слику ових односа и омогућило да се уоче везе које превазилазе појединачну приповијетку или жанровску цјелину.

Теоријско-методолошки допринос огледа се у разradi постике сјећања као интерпретативног модела изведеног из особености Кочићевог опуса, којим су систематизовани односи између поступака књижевног обликовања прошлости и функција колективног памћења. Модел повезује временске односе, просторна упоришта, чулне подстицаје, језик, приповједачко посредовање и извођење. Његова вриједност почива на систематизацији тих односа и показивању њихове аналитичке продуктивности. Посебно је издвојена метамеморијска димензија опуса: Кочић приказује садржаје памћења заједно са начином њиховог настајања, прихватања и преношења.

Дисертација доприноси даљој афирмацији интердисциплинарне парадигме студија сјећања у домаћој науци о књижевности. Кочићев опус показао се као нарочито погодан за такав приступ због упоришта у усменој традицији, завичајном предању и националном памћењу страдања и отпора. Истраживање отвара могућност сродног сагледавања других домаћих писаца у чијим се дјелима бурна историја и национални мартирологијум преображавају у представе о припадности, жртви, слободи и обнови. Продуктивност приступа зависи од уважавања особености сваког опуса.

Практична примјенљивост резултата огледа се у могућности њиховог кориштења у универзитетској и школској настави, нарочито при тумачењу односа књижевности, историјског искуства и идентитета. Посебан правац даљих истраживања може представљати

проучавање рецепције и културног трајања Кочићевих ликова и приказа као фигура колективног памћења.

1. Укратко навести резултате до којих је студент дошао.
2. Оцијенити да ли су добијени резултати јасно приказани, правилно, логично и јасно тумачени, упоређујући их са резултатима других аутора и да ли је студент при томе испољавао довољно критичности.
3. Посебно је важно истаћи до којих нових сазнања се дошло у истраживању, који је њихов теоријски и практични допринос, те да ли указују на нове правце истраживања.

7. ЗАКЉУЧАК И ПРИЈЕДЛОГ

1. Најзначајније чињенице које потврђују научни допринос

На основу разматрања дисертације, Комисија оцјењује да је кандидаткиња остварила постављене истраживачке циљеве и аргументовано потврдила полазне хипотезе. Ширина и жанровска разноврсност корпуса омогућиле су синтетичко тумачење колективног памћења као важне поетичке, идентитетске и вриједносне категорије Кочићевог стваралаштва.

Посебан научни допринос представљају разрада поетике сјећања као интерпретативног модела прилагођеног особеностима Кочићевог опуса, освјетљавање његове метамеморијске димензије и испитивање улоге књижевности у очувању, преиспитивању и стварању културног памћења.

Доследна примјена одабраног приступа, утемељеност закључака у текстуалној грађи и критички однос према претходним тумачењима потврђују способност кандидаткиње за самосталан научноистраживачки рад. Дисертација представља значајан прилог кочићологији и домаћим књижевним студијама сјећања.

2. Приједлог Комисије

На основу укупне позитивне оцјене научне заснованости, примијењене методологије, остварених резултата и доприноса истраживања, Комисија предлаже надлежним органима Факултета и Универзитета да се докторска дисертација прихвати и кандидаткињи одобри јавна одбрана.

1. Навести најзначајније чињенице које указују на научни/уметнички допринос дисертације.
2. На основу укупне оцјене дисертације, комисија предлаже:
 - да се дисертација / уметнички рад прихвати, а студенту одобри одбрана,
 - да се дисертација / уметнички рад враћа студенту на дораду (да се допуни или измијени) или
 - да се дисертација / уметнички рад одбија.

Мјесто и датум: Бања Лука, 22.10.2026.

Саша Шмуља, др, редовни професор, С.Р
Предсједник комисије

Снежана Милосављевић Милић, др, редовни
професор, С.Р.
Члан

Сања Мацура, др, редовни професор, С.Р.
Члан

Име и презиме, титула и звање
Члан

Име и презиме, титула и звање
Члан

ИЗДВОЈЕНО МИШЉЕЊЕ: Члан комисије који не жели да потпише извјештај јер се не слаже са мишљењем већине чланова комисије дужан је да у извјештај унесе образложење, то јест разлоге због којих не жели да потпише извјештај.

У прилогу извјештаја доставити:

1. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о именовању комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
2. Одлуку Умјетничко-научно-наставног / научно-наставног вијећа чланице Универзитета о прихватању извјештаја комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану;
3. Извјештај комисије за оцјену урађене докторске дисертације / докторског умјетничког рада и јавну одбрану – Образац 3;
4. Докторска дисертација у ПДФ формату;
5. Увјерење продекана за научноистраживачки рад и развој о провјери оригиналности докторске дисертације путем званичног софтвера за откривање плагијаризма;
6. Изјава о ауторству;
7. Изјава којом се овлашћује Универзитет у Бањој Луци да докторску дисертацију / докторски умјетнички рад учини јавно доступним;
8. Изјава о идентичности штампане и електронске верзије докторске дисертације / докторског умјетничког рада.